

Podcast vertelt verhalen Holocaustmuseum

Kracht en liefde op de donkerste plekken

REPORTAGE

Reinjan Prakke maakte in opdracht van het Nationaal Holocaustmuseum de podcastserie 'Vergeet mij niet'. De derde aflevering gaat over verzetsheld George Maduro (rechts). Foto's Cees Hartman

○

Jacco van Oostveen

Rosa Schlamowitz is negen jaar oud als ze door haar ouders op de trein wordt gezet naar het op dat moment nog veilige Nederland. Om de nek van het Joods-Duitse meisje hangt een zilverkleurig en hartvormig medaillon. Rosa zou de Tweede Wereldoorlog niet overleven, maar haar medaillon blijft bewaard. Aan de hand van het sieraad, te bezichtigen in het Nationaal Holocaustmuseum, reconstrueert podcastmaker Reinjan Prakke (37) de laatste verschrikkelijke jaren van het meisje.

AMSTERDAM 'Vergeet me niet' is de naam van de zesdelige podcastserie, die Haarlemmer Prakke maakte in opdracht van het vorige week geopende museum in Amsterdam. In elke aflevering is een voorwerp uit het museum - een 'vergeet-me-nietje' - de kapstok voor het verhaal over degene die het kleinood bezat. De titel verwijst naar een tekst op uitgerekend het enige van de negentien voorwerpen waar géén podcast over gemaakt kon worden.

Dat zit zo. In het museum hangt een kartonnen fotolijstje, met daarop drie pasfoto's. Op het lijstje staat een geschreven tekst: 'vergeet ons niet'. „Dit lijstje is gevonden op een plek waar veel Joden ondergedoken zaten, maar niemand heeft kunnen achterhalen wie deze drie personen zijn”, vertelt Mick Groeneveld van het Nationaal Holocaustmuseum.

Vergeten

„In de Joodse cultuur ben je pas vergeten als niemand je naam niet meer noemt. Dan is het natuurlijk extra pijnlijk dat deze drie namen wél vergeten zijn. Dit collectiestuk was de aanleiding voor de negentien vergeet-me-niet-installaties. Ook hebben we in overleg met Reinjan de podcast ernaar vernoemd.”

Zes holocaustslachtoffers een gezicht geven. Daar was het Prakke vooral om te doen. Zijn werkwijze levert een serie indrukwekkende, persoonlijke verhalen op. „Eén verhaallijn volgen, daarin meebewegen, dat maakt het zo intens”, vindt de podcastmaker. „In de vijfde aflevering bezoek ik Auschwitz, waar bezoekers vooral worden geconfronteerd met de massaliteit van de verschrikkingen die zich daar hebben afgespeeld. De stapels schoenen, de bergen mensenhaar. Dat aspect van de Holocaust móet verteld worden, maar het helpt ook om de verhalen van afzonderlijke slachtoffers voelbaar te maken. Anders blijven zij nummers.”

Een kenner van de holocaust of de Tweede Wereldoorlog is hij allerm minst, vertelt Prakke die eerder de bekroonde podcastserie 'Het nieuwe geld' maakte. „Ik ben een generalist, bijt me graag vast in een onderwerp. Het maakt mij rijker dat ik mensen aan het woord mag laten die zich al tientallen jaren met een onderwerp bezig houden. Dat ik een onderwerp inga als leek, zie ik juist als een toegevoegde waarde. Ik durf domme vragen te stellen. Tijdens sommige gesprekken was het niet eens nodig om vragen te stellen, dan volstond 'en toen, en toen'.”

Kristallnacht

De podcastserie heeft als doel een zo goed mogelijk overzicht te geven van alle aspecten van de Jodenvervolging in Nederland. Het eerste deel begint daarom al ver vóór de Nederlandse capitulatie in mei 1940. Na de Kristallnacht (9 en 10 november 1938) slaan veel Joden in Duitsland op de vlucht voor het geweld. In opdracht van de Britse regering slaagt de Nederlandse Truus Wijsmuller erin om, met toestemming van SS-kopstuk Adolf Eichmann, 10.000 Joodse kinderen de grens over te krijgen.

Eén van de 10.000 kinderen is Rosa Schlamowitz. Prakke gaat in het Nationaal Archief in Den Haag op zoek naar informatie over het meisje en praat met historisch onderzoeker Miriam Keesing die alles weet over de kindertransporten: „En dan lukt het met de weinige informatie die er over Rosa te vinden is, toch om een vrij compleet verhaal te vertellen.”

Paasheuvel

Prakke bezoekt ook diverse plekken die een rol hebben gespeeld in de laatste jaren van de hoofdpersonen. In aflevering twee, sinds donderdag online, vertelt de podcastmaker het verhaal van de jonge socialiste Chaja, die vanaf het begin van de bezetting bijna dagelijks geconfronteerd wordt met nieuwe anti-joodse maatregelen. „Samen met Julia Sarbo van het museum bezoek ik de Paasheuvel in Vierhouten, waar de Arbeiders Jeugd Centrale de bijeenkomsten hield. Door daar rond te lopen krijg je een nog beter beeld van dat meisje.”

Ronduit hartverscheurend is het verhaal van het echtpaar Siem en Roza, die gescheiden van elkaar in Auschwitz proberen te overleven. De Haarlemmer wijst naar een sieraad in de vitrine: „Het lukt Siem om met aluminium deze ring te laten maken, een briefje te schrijven en beide op de dag van haar verjaardag bij Roza te krijgen. Het klinkt gek, maar ik vind het hoopgevend dat mensen zelfs op de donkerste plekken nog de kracht en liefde vinden om elkaar een hart onder de riem te steken.”

Soldaat van Oranje

In het laatste deel staat de terugkeer van de Joden die de oorlog hebben overleefd centraal. Juist het opnemen van de episodes van voor en na de bezetting leverde de Haarlemmer nieuwe inzichten op over de rol van Nederland in de wereldbrand. Prakke: „Mijn beeld over de oorlog is altijd heel erg gevormd door heldenverhalen, zoals Soldaat van Oranje. Maar in elke aflevering keert het beeld terug van een kille overheid, die aan de ouders van duizenden op de vlucht geslagen kinderen zoals Rosa een maandsalaris vraagt om de opvang te financieren. Of de gemeente Amsterdam, die na de oorlog Joodse overlevenden achterstallige erfpachtbelasting laat betalen. De menselijke maat was ver te zoeken. Misschien wordt het tijd voor een wat realistischer zelfbeeld over onze rol in de oorlog.”

Podcast

De eerste twee episodes van de zesdelige podcastserie '[Vergeet mij niet](#)' staan online en zijn te vinden op de bekende gratis podcastkanalen. Aflevering drie, over de joodse soldaat en verzetsman George Maduro naar wie Madurodam is vernoemd, komt donderdagochtend online.